

༄༅། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྗང་རྩམ་གཞག

བཅུན་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་བཙམས།

མི་རིགས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

五明概论/尊巴·崔称仁青著. - 2版. - 北京:

民族出版社, 2006

ISBN 7-105-07649-6

I. 五… II. 尊… III. 逻辑史-研究-印度-藏语

IV. B81-093.51

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 035908 号

五 明 概 论

WUMINGGAILUN

出版发行	民族出版社
地 址	北京市和平里北街 14 号
邮 编	100013
印 装	迪鑫印刷厂印刷
经 销	各地新华书店
开 本	850mm×1168mm 1/32
网 址	www.e56.com.cn
印 张	3
版 次	2006 年 4 月第 2 版
印 次	2006 年 4 月北京第 2 次印刷
印 数	20001-25000 册
定 价	4.60 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文室电话:010-58130509)

ཚོམ་རྒྱུག་འགན་འཁུར་པ།   མགོན་པོ་རྒྱལ་མཚན།   ངག་དབང་ལུན་ཚོགས།
责任编辑：   工布吉村   阿旺平措
封面设计：   陈永镇工作室

།། བོད་རྒྱུག་གནས་ལུང་རྩམ་གཞག

བཙན་པ་རྒྱལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་བཙམས།

དཔེ་རྒྱུག་ལམ་ན།	མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུག་ཁང་།
བསྐྲུན་པའི་ལམ་ན།	མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུག་ཁང་གི་བོད་ཡིག་ཚོམ་རྒྱུག་ཁང་།
གནས་ལུང་།	པེ་ཅིན་རྫོང་མི་རྒྱུང་ལམ་ཨང་14པ།
རྒྱག་ཨང་།	100013
ཁ་ཤམ་ཨང་གྲངས།	010 - 58130509
བརྒྱུད་འཛུགས་ལམ་ན།	རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་གྲུ་དཔེ་ཚོང་ཁང་།
པར་འཁྲིལ་ལམ་ན།	དཔྱི་རྒྱུའི་པར་འཁྲིལ་སྡེ་ཁག་གི་ས་གནས་པར་བཏབ།
དེ་བཙམས།	850mm × 1168mm 1/32
པར་ཤོག	3
པར་བཞུགས་ལམ་ན།	2006ལོའི་ཟླ་4པར་པར་གཞི་གཉིས་པ་བརྒྱུགས།
པར་ཁྲིངས།	2006ལོའི་ཟླ་4པར་པེ་ཅིན་གྲུ་པར་ཁྲིངས་གཉིས་པ་བརྒྱུགས།
པར་གྲངས།	20001 - 25000
མི་རྒྱུག་ཨང་།	ཚྭ་4.60

དཔལ་རྒྱན་གསལ་བཤད།

«འོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལཱའི་རྣམ་གཞག» ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱི་ལོ་ 1742 ལོ་འོད་
རབ་ལྷན་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚུ་མག་ལོར་བཅུན་པ་ཚུ་ལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ནམ་མེད་
གཞན་རག་གི་དབང་པོ་འཇིགས་བྲལ་ཚུགས་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ལྷ་
དབྱེད་ཅན་སྟེངས་པའི་ལང་ཚོའི་སྡེ་ཞེས་པས་འགོད་སྟེན་གྱི་བྱས་པའི་སྡེ་དགའི་
བཟུན་འཇུག་དཀར་ཆག་གི་སྒྲིབ་གཞི་རོ་མཚར་གཏམ་གྱི་ཚུ་གཏེར་འཕེལ་བའི་
རྒྱབ་གསར་པའི་ལཱ་བཞེས་པ་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་ནང་དུ་འོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཆེ་
བ་སྟེ་དང་། ཚད་མ་དང་། བཟོ་དང་། གསེ་བ་བཅས་ཚུན་མོང་བའི་རིག་
གནས་བཞི་དང་། རྒྱན་མོང་མིན་པ་ནང་དོན་རིག་པ་བཅས་རིག་གནས་ལཱའི་
རོ་པོ་དང་། དེས་ཚེག་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། དེར་
འཇུག་པའི་དམོས་པ་དང་དམོས་པ་དེ་དང་ལྷན་པའི་བཟུན་བཅས་སོགས་
གསལ་བས་མེས་བུའི་གནས་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་བ་རྣམས་རང་ཉིད་གང་ཞིག་
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དེའི་ཚུགས་འཚེལ་བའི་ལ་ཚེག་གྲང་གི་སྟེ་བ་ཞིག་འདུག་པ་
དང་། རིག་གནས་དེ་དག་ལ་བཟག་དབྱེད་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་ལྟེན་མཁན་
རྣམས་ལ་དབྱེད་གཞིར་སྐྱོན་སྐྱོན་གསུང་ཡོང་དེས་སྟེངས་ཏེ། དེ་ཅིན་དཔེ་མཛོད་
ཁང་དུ་ཡོད་པའི་སྡེ་དགའི་བཟུན་འཇུག་གི་པར་གཞི་རོ་བཞིན་བསྐྱུས་ཏེ་པར་
བཏབ་པ་ཡིན་པས་སྟོན་སྟེན་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་འབྲེལ་དེར་སྟོན་དང་
སྟེགས་དོར་བཅུད་ལེན་གྱི་ལྟེད་ཚུགས་གཞིར་བསྐྱར་ནས་གཞིགས་པར་འཚེལ།

དཀར་ཆག

དང་པོ། མྱེད་ཀྱི་དོན་མཚོན་བརྗོད་དང་བཤད་པར་དམ་བཅའ་བ། ... (1)

གཉིས་པ། ལྷུ་ལེ་དོན་འབྲེལ་ཚུལ་ལེས་པའི་ཚེད་དུ་བརྟན་བཅོས་
ལྷུ་རྣམས་པར་གཞག་པ། ..... (4)

གསུམ་པ། གཞན་རྗེས་སུ་འཇོན་པའི་རིག་པའི་གནས་གཉིས་ལས་
བརྗོད་རིག་པ། ..... (9)

བཞི་པ། གཞན་རྗེས་སུ་འཇོན་པར་བྱེད་པའི་རིག་གནས་གཉིས་
ལས་གསོ་བ་རིག་པ། ..... (31)

ལྔ་པ། རོག་པར་རྣོག་པ་གཞན་དག་ཚར་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་རིག་པའི་
གནས་གཉིས་ལས་ཚོགས་གི་འགལ་འབྲེལ་གཅོད་པ་རྒྱ་རིག་པ།.....
..... (34)

- (1) ལྷེ་བརྗོད་ཀྱི་བརྟན་བཅོས། ..... (38)
- (2) ལྷན་དང་གས་ཀྱི་བརྟན་བཅོས། ..... (39)
- (3) མདོན་བརྗོད་ཀྱི་བརྟན་བཅོས། ..... (40)
- (4) རྗོད་གར་ཀྱི་བརྟན་བཅོས། ..... (41)
- (5) རྗོད་ཚུལ་ཀྱི་བརྟན་བཅོས། ..... (42)

དྲུག་པ། རོག་པར་རྣོག་པ་ཚར་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་རིག་པའི་གནས་གཉིས་
ལས་དོན་གྱི་འགལ་འབྲེལ་གཅོད་པ་ཚང་མ་རིག་པ། ..... (45)

བདུན་པ། རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་འཕུལ་དུ་བྱུང་བ་
ནང་དོན་རིག་པ། ..... (49)

- མཚན་ཉིད་ཐོག་པའི་དཀོན་པ་འབྲེལ་བའི་བརྟན་བཅོས། ..... (51)
- ཐོག་པའི་ཐོག་པའི་དཀོན་པ་འབྲེལ་བའི་བརྟན་བཅོས། ..... (75)

དང་པོ། ཟུང་གི་དོན་མཚོན་བརྗོད་དང་
བཤད་པར་དམ་བཅའ་བ།

གང་དག་རྒྱུ་ལ་བཞོན་པས་དུབ་ལ། [གནས་གསུམ་གྱི་གསལ་ལྟེན་ལས་བྱ་བ་བརྗོད་པ་མ་མའི་
གསལ་ལྟེན་] བཞོན་པ་བཟང་ལྡན་གསུངས་ན་མས་ལ།

ཡིད་འཕྲོག་ལྷ་ལི་དྲི་ཁྲིར་དལ་བྱ་ཚོངས་པའི་ལག་པར་བྲམ་པ་བཟང་།

རྒྱུང་བའི་དོགས་བཅས་ལག་པའི་མཆེལ་པ་མཐའ་བྲལ་འཁོར་བའི་རླུག་བཤལ་
དང་།

ལྷན་ནས་འཕྱུང་བའི་འཇིགས་དང་ལྡན་ལ་ཚོས་ནི་མཚོག་ཏུ་ཕན་ཉེར་ཉིད།

ཚོས་གྱི་ཚོས། [མཐའ་དག་གཟུགས་ཅན་] མཚོག་སྐྱབ་གསུང་ལྷ་རྩེ་ལྟེང་།

དོན་བཟང་འདབ་མ་རྟོང་སྤྲུལ་ཚོགས་པའི་ཁ།

ཟབ་ཡངས་དཀྱུགས་པ་ཕྱི་རྒྱ་ནང་དུ།

རྒྱུང་བའི་དོ་མཚར་ལྟར་མོ་ཚོག་ན་མོ།

དུས་དེར། [ཡན་ལག་གཉིས་པའི་གཟུགས་ཅན་] རྒྱལ་བ་འཕྲོ་ལ་ཕན་པའི་ལས།

རྒྱན་གྱིས་སྐྱབ་པ་ལས་རྒྱང་སྐྱེ་བའི་དབང་།

ནམ་པར་འབྱེད་པའི་དུ་མོ་ཚོས་ལྷན་ལ།

རྒྱངས་པའི་མིག་ཡངས་མང་པོ་འཇིག་རྟེན་རྒྱང་།

དེ་དེས་བཀའ། [ཆ་གསུམ་གྱི་གཟུགས་ཅན་] རྒྱང་ཡངས་པ་རྒྱུད་པ་དང་།

ཟབ་མོ་འབྲེལ་དང་རིམ་པར་བསྐྱར་བའི།

འཆད་ཚོམ་མཁས་པའི་རྒྱུ་ཚེས་བསྐྱུན་པའི་ཚོ།
ཚོག་དོན་དེ་མེད་འདབ་མཚོགས་སུ་གྲོལ།

ཤེས་དག[རིགས་རང་བཞིན་བརྒྱན་པ]པའི་གཏེར་རྒྱུར་ཐུབ་པ་དང་།
དམོགས་པ་གཉིས་སུ་མེད་པར་བཞོད་པའི་ཚོས།
སྲིད་པའི་བྱུག་རྩ་ཀྱན་གྱི་ས་རོལ་རྒྱ།
འདོད་བར་ཞིབའི་ལམ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན།

གང་ལ་དམིགས་པས་[རྒྱུད་ལྟེན་འབྲུབ་པའི་རྒྱ]འཁོར་བའི་ནད་ཚེན་གསུམ།
ཟད་པར་ཟ་བའི་ལས་སུ་མརྩོན་ཚོགས་པའི།
བསྐྱབ་གསུམ་དམ་པའི་འཕྱོར་པར་ལྷན་པའི་ལམ།
ཡང་དག་འཚོས་པར་བྱེད་པ་བསྐྱུན་པའི་ཚོས།

[དཔེ་སྤྲོད་དཔ]གཅིག་ཏུ་དན་པར་འཕྱོད་དེ་སྲིད་པ་ཤི།
ཚོར་བ་སྲིན་པོ་ཚོས་པའི་ཚོ་འདྲ་བས།
བཏབ་པ་ཀྱན་ལས་ཡོང་ཤི་རྒྱུ་བའི་མཐུ།
གང་ལ་རྗེས་པ་དེ་ཡང་ལྷན་གྱི་ཚོས།

རྒྱག་བསྐྱུལ་ཐན[མཐའ་དག་གསུགས་ཅན]པ་རྒྱེད་པའི་ཀྱན་འབྲུང་དུས།
གསོད་བྱེད་ལམ་བདེན་ཞིན་གྱི་རྒྱུང་ཡབ་གྱིས།
རྒྱག་བསྐྱུལ་འཕྱོག་པ་བསེལ་བའི་རྒྱུང་འཛོལ།
འཁོར་ལོ་དང་པོའི་བཀའ་དོན་གསལ་བར་བྱེད།

[རབ་སྐྱེལ]ཚོས་ནམས་རྒྱ་མའི་དཔེ་འདྲར་རང་བཞིན་དང་།

མཚན་ཉིད་མེད་པའི་མཐའ་བཤམ་ལྷན་གྱི་ལྷན།
མཐའ་བརྒྱད་མལ་དུ་ལྷན་བ་སྐྱོད་པའི་ཚེས།
འཁོར་ལོ་བར་པའི་བཀའ་ཡང་གསལ་བར་ལྱེད།

ཡོད་དང་མེད་[རིགས་བརྗོད་པ་ཐ་མའི་གསལ་བྱེད་]མཐའ་བརྗོད་པའི་ས་པའི་ལྷན་།
ཀུན་བཟགས་མཚན་མས་སྣོད་པའི་གཞན་གྱི་དབང་།
ཡོངས་སྤྱོད་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་ལེགས་སྦྱེ་བ།
འཁོར་ལོ་བ་མའི་བཀའ་དོན་རྣམས་ཀྱང་རོ།

[དེ་ཉིད་བརྗོད་པའི་དཔེ]ལྷན་པ་ཚེན་པའི་གཤེད་དུ་རྒྱ་བ་འདི།
བསྐྱེད་གཞེན་གྱི་དཔལ་དང་རྗེས་མཐུན་ཡང་།
སྦྱིབ་པའི་དག་ཚོགས་བཙམ་ལས་སྦྱི་རོལ་རྒྱ།
ཚོགས་པ་མེན་ལྱིར་ལེགས་བཤད་རྣུང་བའོ།

[མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ལྷན་དངོས་སུ་ཐུན་པའི་འཇུག]སྣོད་གསུམ་མི་མཐེད་ཡངས་པའི་
རྒྱུད་གིས་ཀྱང་།
ལེགས་པར་གདམས་པའི་ཚོག་དོན་ཆ་རྟེ་ཡང་།
གཞལ་དུ་མེད་པའི་རིན་ཚེན་འདི་རྫོབ་པས།
སལ་པའི་རྣོར་མཚོག་དེ་ལ་རྣམ་པར་འཇུ།

[རིགས་བརྗོད་པ་ཐ་མའི་གསལ་བྱེད་]མཚོག་དང་སལ་དུ་གཏོགས་པའི་ཤེས་བྱ་བ།
རི་ལྷ་རི་སྟེད་ཡང་དག་འདོམས་པའི་གཞུང་།
ལྷན་དང་རིགས་པ་མཐོང་བའི་ཀུན་གྱི་མ།
དམོན་ས་འགྲེལ་བརྒྱན་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱིང་།

ལམ་གྱི་ཚེས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ལེགས་པར་བཤད་པ་ལྟེ། འཕགས་པ་
 རྒྱལ་མ་པལ། ཤར་ཞིག་རྒྱལ་པའི་བཟུན་པ་འབའ་ཞིག་གི། དབང་རྒྱལ་ལྷན་
 གཤེད་མེད་ཡིད་ཅན་གྱིས་བཤད། ། ཐར་པ་ཚོ་བ་པའི་ལམ་དང་རྗེས་མཐུན་
 པ། ། དེ་ཡང་དྲུག་སྟོང་བཀའ་བཞུགས་ལྷི་ཤོས་གྲུངས། ། ཞེས་སོ། ། གཉིས་པ་
 ཇི་སེའི་ཚེ་ག་ནི། འཆི་བ་མེད་པའི་སེང་གེས། ཅི་རྟེན་གྱི་ལྷ་མོ་ལྷ་ལྷ་
 བཤད་ཅིང་། དེ་ལ་ལྷ་སྐྱེས་ན་འཚོས་པ། རྩ་ཡའམ་རྣུ་ར་རྩུབ་པ། དེ་གཉིས་
 བཟུས་པ་ལ་ལྷ་ལྷ་ཞེས་འབྲུང་ལྟེ། ཤར་ལ་བྱ་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱུད་ཚོན་མོངས་པ་དུག་
 གསུམ་ལས་བཟུབ་པ་སུམ་ལྷན་དུ་འཚོས་པ་དང་། འན་འཚོ་དང་སྤྱིད་པའི་
 རྩལ་བཟུབ་ལས་རྩུབ་པའི་ལྷི་ར་བཟུན་བཅས་སོ། ། དེ་ལྷས་ཡང་རྣམ་བཤད་
 རིགས་པ་ལས། ཚོན་མོངས་དག་རྒྱལ་མ་ལྷུས་འཚོས་པ་དང་། ། འན་འཚོའི་
 སྤྱིད་ལས་རྩུབ་པ་གང་ཡིན་པ། ། འཚོས་རྩུབ་པོན་ཉན་སྤྱིར་ན་བཟུན་བཅས་
 ཉེ། ། གཉིས་པོ་འདི་དག་གཞན་གྱི་ལྷ་གས་ལ་མེད། ། ཅས་སོ། ། དེས་ན་
 འཚོས་པ་དང་རྩུབ་པར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པའི་ལྷི་ར་ཇི་སེའི་ཚེ་ག་དེ་
 ཅི་སར་ས་རྒྱས་ལྱི་བཀའ་ལའང་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལྷ་བས་ན་
 སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ཚོན་དོན་དམ་པར་བཟུན་བཅས་ཡིན་པས་འཚོས་པ་དང་
 རྩུབ་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ལྷི་ར་ཡང་དོན་དུ་བཟུང་བ་ལ་འབད་པ་དང་ལྷན་པར་
 ལུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། ། གསུམ་པར་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ནི། ལྷེད་པ་ལས་ལྱི་རྩོ་
 ལས་དབྱེ་བ། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་རྩོ་ལས་དབྱེ་བ། བཤད་བྱ་བཀའི་རྩོ་ལས་དབྱེ་
 བ་ལྟེ་གསུམ་སོ། ། དང་པོ་བྱེད་པ་ལས་ལྱི་རྩོ་ལས་དབྱེ་བ་ལའང་། བཀའ་རྒྱ་
 ཚེན་པོ་ལྷན་པའི་བཟུན་བཅས་དང་། ཟབ་མོ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་བཟུན་
 བཅས་དང་། འབྲུགས་པ་གོ་རིམས་སུ་བཞེདས་པའི་བཟུན་བཅས་དང་གསུམ་
 ལྟེ། དེ་དག་དཔེར་མཚོན་ན་དང་པོ་ནི་འདུལ་བ་མངོ་རྩའམ་ལེག་པ་ཚེན་པོ་
 མངོ་ལྟེ་རྒྱན་ལྷ་ལྷའོ། ། གཉིས་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ལྷན་དུ་མ་ཚ་

པའི་མེས་རབ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི་བསྐྱབ་པ་ལྟུན་ལས་བརྒྱུས་པའམ་མདོ་ལྟེ་
 རྒྱན་ནམ་རྗེས་པའི་རབས་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་རྣམ་ལུགས་དབྱེ་བ་
 ལ་གསུམ་ལས། མེས་བུ་ཁྱིལ་བ་ལྟུན་པའི་བརྒྱན་བཅོས་དང་། ཁྱིལ་བ་ལྟུན་
 པའི་བརྒྱན་བཅོས་དང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ལམ་རྣམས་པའི་
 བརྒྱན་བཅོས་ཉེ་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ལའང་སལ་པ་དང་བྱུང་པར་བ་གཉིས་
 ལས། དང་པོ་^[ཐམས་པ]ནི་འཇིག་རྟེན་ལྷགས་གྱི་བརྒྱན་བཅོས་མེས་རབ་བརྒྱ་པ་
 དང་། ལྷོ་པོ་གསོ་བའི་ཐོགས་པ་དང་། ཚེགས་སྐྱབ་པ་ཅད་པའི་མཚན་དང་། ཅ་
 བ་གའི་རྒྱལ་པོའི་ལྷགས་གྱི་བརྒྱན་བཅོས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཉེ། དེ་དག་བརྒྱན་
 བཅོས་སལ་པ་མཚན་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། གཙོ་བོར་མཚོན་མཚོ་འཛོལ་བྱེད་གྱི་
 རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ཐར་པའི་རྟེན་ཏུ་འཕྲོ་བ་ཡང་སྲིད་དེ། མེས་རབ་བརྒྱ་པ་ལས།
 མི་མི་ཚོས་ལྷགས་ལེགས་སྦྱང་ན། །ལྟ་ལྟལ་བཤོད་པར་ཐག་མི་རིང་། ལྟ་དང་
 མི་མི་ཐེམ་སྐྱམ་ལ། འཇོགས་ན་ཐར་པ་གམ་ན་འདུག །ཅེས་དང་། འཇིག་
 རྟེན་པ་མི་ཡང་དག་ལྟ། །ཆེན་པོ་གང་ན་ཡོད་ལྟར་ལྟང་། །དེ་ནི་བསྐྱལ་པ་
 རྟོན་ཏུ་ཡང་། །དན་འཕྲོར་འཕྲོ་བ་མི་སྲིད་དོ། །ཞེས་པས་སོ། །གཉིས་པ་
 [ལྷད་པར་བ]ནི། གཙོ་བོར་བརྗོད་པར་བྱ་བ་རིག་པའི་གནས་ལུ་རྣམས་པའི་བརྒྱན་
 བཅོས་གྱི་རིགས་སྐྱབ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཉེ། འདི་དག་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་པར་
 འལྟར་དོ། །གཉིས་པ་ཁྱིལ་བ་ལྟུན་པའི་བརྒྱན་བཅོས་ནི། བདེན་པ་རྣམས་པ་
 བཞིའམ་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་རྣམས་པའམ། གཟུང་འཇིན་གཉིས་སྐྱབ་མེད་པའི་
 རོན་རྣམས་པ་དང་། རང་བཞིན་གཉིས་སྐྱབ་མེད་པའི་རོན་རྣམས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་
 བདེན་པ་རྣམས་པར་ངེས་པའམ་དབྱེ་མ་རྒྱན་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་
 ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ལམ་རྣམས་པའི་བརྒྱན་བཅོས་ནི། ལྷང་རྒྱབ་
 སེམས་དཔའི་ས་དང་ཉན་ཐོས་གྱི་སའམ། ལྷང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་རྫོང་པ་ལ་
 འཇུག་པ་ལ་སོགས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་ཁ་ཅིག་དེ་དག་རྫོགས་རེ་ཅམ་རྣམས་པའི་
 བརྒྱན་བཅོས་ཉིད་ཡིན་པས་ན། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་མ་ལུས་པ་

རྩོམ་པའི་བཟུམ་བཅོས་མེན་པོ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པའམ་མཛོན་པ་མཛོད་ལྟ་བུའོ་
 ཞེས་ཀྱང་འདོད་དོ། །གསུམ་པ་བཤད་བྱ་བཀའི་ཚུ་ནས་དབྱེ་བ་ལ། ལྷིང་
 བཤད་པ་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བརྒྱབ་པར་བྱ་
 བའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཆོད་པའི་ལོ་འཕང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་ཆེས་
 ལྷོ་བར་ལྷུང་པའི་རྫོང་དང་རྩལ་པའི་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་
 པར་བྱ་བའི་གནས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནི་རིག་པའི་གནས་རྣམ་པ་ལྟའམ། རིག་པའི་
 གནས་བཅུར་གྲགས་པའི་བཟུམ་བཅོས་རྣམས་ཏེ། རི་རྒྱན་དུ་མདོ་ལྷེ་རྒྱན་ལས།
 རིག་པའི་གནས་ལྷ་དག་ལ་བཙུན་པར་མ་བྱས་ན། །འཕགས་པའི་དམ་པ་
 ཐམས་ཅད་མཆོད་པ་ག་ལ་ཚོབ། །ཅེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་འགྲེལ་བཤད་
 ལས། རིག་པའི་གནས་ནི་ལྷེ་ནང་རིག་པ་དང་། ལྷ་རིག་པ་དང་། ལྷ་རིག་
 པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་དང་། བཟོའི་ལས་ཀྱི་གནས་རིག་པའོ། །དེ་ལ་དེ་
 བཞིན་གསེགས་པའི་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལ་མཁས་པ་ནི་ནང་རིག་
 པ་ཞེས་བྱའོ། །མཛོན་རྩམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མས་ཟིན་པའི་ཉམ་འི་
 གཞུང་ལ་མཁས་པ་ནི་ལྷ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །སྤྱི་གཙུག་ལག་གྲུ་ཀ་ར་ཆ་ལ་
 མཁས་པ་ནི་ལྷ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱང་དང་བད་ཀན་ལ་སོགས་པ་ནད་གསོ་
 བའི་གཙུག་ལག་ལ་མཁས་པ་ནི་གསོ་བ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱ་དང་གར་དང་
 ལྷོས་ལ་སོགས་པའི་གཙུག་ལག་ལ་མཁས་པ་ནི་བཟོའི་ལས་ཀྱི་གནས་རིག་པ་ཞེས་
 བྱའོ། །རིག་པའི་གནས་ལྷ་པོ་དེ་དག་ལ་ཉན་པ་དང་བསམ་པ་ལ་སོགས་པའི་
 ཚུ་ནས་ཤེས་པ་དང་རྟོགས་པར་མ་བྱས་པར་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་
 ཐམས་ཅད་མཆོད་པའི་ཕེ་ཤེས་ག་ལ་ཚོབ་སྟེ། དེ་བས་ན་བྱེ་བྲག་མེད་པར་
 མཆོད་པའི་ཕེ་ཤེས་ཚོབ་པར་བྱ་བའི་ལྷིང་རིག་པའི་གནས་ལྷ་ལ་བཙུན་པར་བྱེད་
 དོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། །དེ་ལ་འཕགས་པ་ནི་ཉན་ཚོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
 དེ་དག་ལས་མཚོག་ཏུ་ལྷུང་པས་འཕགས་པ་དམ་པའི་བྱང་རྒྱབ་སེམས་
 དཔའོ། །རི་རྒྱར་ཡོད་པ་མ་བྱས་པ་དང་ལྷན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་ནི་ཐམས་

ཅད་མཁུན་པ་ཞེས་བྱའི་ཞེས་བཤད་པ་དང་། ས་སྐྱ་པ་རྗེ་ཉམ་གྱི་དུང་། མཁས་
 བཀ་མེས་བྱའི་དེ་ཞོ་ན། ། ཇི་བཞིན་རྟོགས་པ་ཡིན་པར་འདོད། ། རྩེ་བྲག་
 རྒྱུངས་པའི་དོན་མེས་པ། ། དེ་ཡང་དེ་ལ་མཁས་པ་ཡིན། ། དེ་ཡུལ་བར་རྫོང་
 རྟོག་གི་དང་། ། གསོ་བ་སྤྱི་ནད་རིག་ཅེས་གསུངས། ། གཞན་ལས་གཞན་དག་
 རྣམ་བཤད་པ། ། འདི་ཡི་ནད་ཏུ་འདུས་མེས་བྱ། ། ཞེས་ཏེ། དེ་ཡང་མཁས་པ་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཡིན་ཞེ་ན། མེས་བྱ་ཐམས་ཅད་སྤྱི་བའི་མ་ལོག་པར་མེས་པ་
 ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་རྩེ་བྲག་ཏུ་གང་བསྐབ་པ་མེས་པ་དེ་ལ་འདྲ་དེ་ཉིད་ལ་
 མཁས་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེས་བསྐབ་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ནི་རིག་པའི་གནས་ལུ་ལྟེ།
 བར་རྫོང་པ་རྒྱ་དང་། རྟོག་གི་ལྟེ་ཚད་མ་དང་། རྩེ་རོ་ལ་རིག་པ་བཟོ་དང་།
 བྱང་རིག་པ་ཡུར་གྱི་ཚོས་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་སྐྱུ་དབྱེད་རྣམས་ལ་བཤད་
 དོ། ། གཞན་ཡང་རིག་པའི་གནས་རྒྱུད་བལྟ་དང་། མདོ་ལས་རིག་པའི་གནས་
 བཙོ་བཟུང་ཏུ་གསུངས་པ་རྣམས་གྱུང་རིག་པའི་གནས་ཚེན་པོ་ལྟེ་པོ་དག་ཏུ་འདུ་
 ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། ། དེ་བས་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གནས་སོབ་པ་ལ་
 མདོན་པར་འདོད་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་མེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་མེན་ཏུ་
 མཁས་པར་བྱ་དགོས་སེ་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། ། དེའང་གང་གི་སྤྱིར་ཞེ་ན། ལྱན་
 པས་ལྟ་མ་དེའི་རྗེས་སོགས་སྟེ། དེ་ལྟར་གཞན་དག་ཚར་བཅད་པ་དང་རྗེས་
 གཞུང་སྤྱིར། ། བདག་ཉིད་མེས་བྱའི་སྤྱིར་ན་དེ་ལ་དེར་བཙོན་བྱེད། ། ཅེས་
 དང་། དེའི་འགྲེལ་བཤད་ལས་གྱུང་། རྩེ་བྲག་ཏུ་རྒྱ་རིག་པ་དང་རྒྱ་རིག་པ་ལ་
 བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་བཙོན་པར་བྱེད་དོ། ། ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། ལུ་སྟེགས་རྒྱ་
 རིག་པའི་གཞུག་ལག་མེས་པར་རྫོམ་པ་དང་། རྒྱ་རིག་པའི་གཞུག་ལག་མེས་
 པར་རྫོམ་པ་དེ་དག་ཚར་གཅད་པར་བྱ་བའི་སྤྱིར་བཙོན་པར་བྱེད་དོ། ། གསོ་བ་
 རིག་པ་དང་བཙོན་ལས་ཀྱི་གནས་རིག་པ་ལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་བཙོན་པར་
 བྱེད་དོ། ། ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ལྱིས་བཏབ་པའི་བྱང་ཞི་བར་འདོད་པ་རྣམས་
 དང་བཙོན་པ་པར་འདོད་ཅིང་མོངས་རྫོང་འདོད་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་གཞུང་ཞིང་

ཕན་གདགས་པའི་མིར་བཅོམ་པར་བྱེད་དོ། །ནང་རིག་པ་ལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་
 དཔལ་བཅོམ་པར་བྱེད་དོ། །ཅིའི་མིར་ཞེ་ན། བདག་ཉིད་འཕགས་པའི་ལམ་
 དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་མེད་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་
 མིར་བཅོམ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ། གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རིག་པའི་ གནས་གཉིས་ལས་བཟོ་རིག་པ།

།གཉིས་པ་སོ་སོར་བཤད་པ་ལ། གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རིག་པའི་
 གཚུག་ལག་གཉིས་ལས། དང་པོ་བཟོ་རིག་པ་ལ།

དེར་འཇུག་པའི་དམོས་པ་དང་། དེ་རྩོན་པའི་བརྟན་བཅོས་ཀྱི་རང་
 བཞིན་བརྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཚུན་པའི་སྐོར་འཕང་
 རྣམ་ཏུ་གཉེར་བའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་རྣམས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་སུ་ཕན་
 བདེ་འཕྲུང་བའི་ཚེ་ལག་ཏུ་བྱུར་པའི་བཟོའི་གནས་ཀྱི་རིག་པ་ལ་མཁས་པའི་སྐོ་
 སར་དབང་བ་དང་། ཤ་ཐང་བ་མེད་པར་ཤོངས་སྤྱོད་ཀྱི་འཕྱོར་བ་དང་རྩན་
 པར་བྱ་བ་དང་། འཇིག་རྗེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀུར་བར་བྱ་བ་དང་། ཤོངས་
 རྒྱུད་ཀྱི་རྣོ་ནས་གཞན་ལ་ཕན་གདགས་པར་བྱ་བ་དང་། མཐར་ཐུག་ཐམས་
 ཅད་མཚུན་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐུ་མཚན་བཟང་པོ་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོས་
 བརྒྱན་པ་འཕྲུབ་པའི་རྒྱར་འཕྲུར་བ་དང་། དེ་ཉིད་མཛོན་ཏུ་བྱུར་ནས་ཀྱང་དེ་
 བཞིན་གསེགས་པའི་གཟུགས་དང་གཟུགས་བརྟན་ནས་སྐྱལ་པ་མ་མའི་བར་ཀྱི་
 རྣམ་པས་སེམས་ཅན་ཀྱང་ཀྱི་ཉེར་འཚོའི་གཞིར་འཕྲུར་བའི་དམོས་པ་དང་ལམ་པས་
 ཡིད་ཡོངས་སུ་དྲངས་ནས་རིག་པའི་རྒྱལ་འདི་ལ་འཇུག་པར་རིགས་ཏེ། མདོ་རྗེ་
 རྒྱན་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ལས། བཟོའི་གནས་ཀྱི་རིག་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ་

འཚོལ་བར་ཕྱེད་དོ། ། ཅིའི་མྱིའ་ཞེ་ན། མེགས་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷ་མོ་ལ་བཟང་བ་མེད་པར་
 མོང་ས་སྐྱོད་བརྒྱུད་པར་བྱ་བ་དང་། མོང་ས་སྐྱོད་དང་ལྷན་ཞིབ་བརྒྱའི་གནས་ལ་
 མཁས་པ་ལ་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀུར་བར་བྱ་བ་དང་། མོང་ས་སྐྱོད་ཀྱི་
 མོན་ལ་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་མཚན་པར་བྱ་བའི་མྱིའ་ཚོལ་བར་ཕྱེད་དོ་ཞེས་
 དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཀྱི་རྣམས་པ་བརྒྱུད་པ་ལས། དེ་བས་ན་བརྒྱ་
 འབའ་ཞིག་མི་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་སྲུ་ལྷན་པ་ཡིན་ཏེ། བརྒྱ་པོ་ནི་རིགས་དམན་
 པར་སྐྱེས་སྲུ་ལྷན་པར་བྱུང་བའོ་རྣམས་དང་། མོན་པོ་རྣམས་དང་། བམ་ཟེ་དང་།
 བྱིས་བདག་རྣམས་ཀྱིས་གདོན་མི་ཟ་བར་བཀུར་དོ། ། ལྷ་ཚོགས་ལས་ཅན་ལྷ་
 རྣམས་དང་། ། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ལེགས་པར་བཀུར། ། དེ་བཞིན་མ་རབས་
 བརྒྱའི་མྱིའ། ། མི་དང་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀུར། ། ཞེས་དང་། མཚན་
 བརྒྱུད་ཀྱི་བཟུན་བཅས་ལྷ་ཚོགས་གསལ་བར། བི་ལྷ་ཀྱང་ལྷ་ཚོགས་ཕྱེད། །
 ལས་བཟང་ཅན་དང་ལྷའི་བརྒྱ་པོ། ། ཞེས་པས་བཟུན་པའི་ལྷའི་བརྒྱ་པོ་བི་ལྷ་
 ཀྱང་ལྷ་ལྷ་ལྷའི་དབང་པོ་ལ་ཚགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལ་མེད་པར་ལྷོས་པས་ཀྱང་
 བཀུར་ཞིབ་བརྒྱགས་པའི་གནས་སྲུ་ལྷན་པར་བརྒྱའི་གནས་ལ་མཁས་པ་ཁོ་
 ལྷའི་མྱིའ་ཏེ། གདགས་པའི་བཟུན་བཅས་ལས། འཁོར་མོ་རིན་པོ་ཆེ་ག་ལས་
 འོངས་མེ་ན། གང་གི་ཚེ་འཁོར་མོས་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་འཇིག་རྟེན་ཏུ་ལྷན་པ་
 དེའི་ཚེ། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་བརྒྱ་ལྷན་གྱིས་ལྷའི་ཏུ་ལས་ཐམས་ཅད་པ་ལ་
 བརྒྱ་བ། ལས་ཐམས་ཅད་པ་འཁོར་མོས་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་འཇིག་རྟེན་ཏུ་ལྷན་
 པ་ཤེས་པར་གྱིས་ལ། དེའི་མྱིའ་ལྷའི་འཁོར་མོ་རིན་པོ་ཆེ་མཚན་པར་སྐྱེས་པར་
 གྱིས་རིག་དེ་ནས་ལྷའི་ཏུ་ལས་ཐམས་ཅད་པས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་བརྒྱ་ལྷན་
 གྱིས་བརྒྱ་བ་བཞིན་ཏུ་མཉན་ཏེ། ལྷའི་འཁོར་མོ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷའི་ཏུ་ལས་སྐྱེད་པ་
 དང་བཅས་པ། སྐྱོད་པ་དང་བཅས་པ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྲུ་
 རྒྱགས་པ། དག་པ། བཟང་པ། ལྷ་རྣམས་རིལ་གྱིས་གཉེར་ལས་མཚན་པར་
 ལྷན་པ་ཞེས་འཁོར་མོ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷའི་བརྒྱ་པོས་སྐྱེས་པར་བཤད་ཅིང་།

